

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University

НАУКОВІ ЗАПИСКИ ACADEMIC NOTES

**Серія:
Педагогічні науки**

**Series:
Pedagogical Sciences**

Випуск 198 (2021)
Edition 198 (2021)

Кропивницький – 2021
Kropyvnytskyi – 2021

УДК 378
ББК 81.2(3)
Н 34
DOI: 10.36550/2415-7988

Наукові записки / Ред. кол.: В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. – Випуск 198. – Серія: Педагогічні науки. – Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2021. – 308 с.

ISBN 978–7406–57–8
ISSN 2415–7988 (Print)
ISSN 2521–1919 (Online)
ICV 2018 = 77.92

Рецензенти: **Олексюк О. М.**, доктор педагогічних наук, професор.
Кучай О. В., доктор педагогічних наук, професор.

«Наукові записки. Серія: Педагогічні науки» включено до Переліку наукових фахових видань України категорії «Б» (галузь знань: Освіта/Педагогіка), згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 886 від 02.07.2020.

Збірник зареєстровано в міжнародних наукометричних базах **Index Copernicus, Google Scholar, Academic Journals, Research Bible, WorldCat**, публікаціям присвоюється ідентифікатор цифрового об'єкта DOI.

Редколегія:

Науковий редактор:

Черкасов В. Ф. – доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Заступник наукового редактора:

Савченко Н. С. – доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Відповідальний секретар:

Кулікова С. В. – кандидат педагогічних наук, ст. викладач Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Редакційна колегія:

Галета Я. В. – доктор педагогічних наук, доцент Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Давидович Н. – професор, університетський центр Самарія, Аріель, Ізраїль

Єжова О. В. – доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Жатан С. – професор Гданського університету, Польща

Калініченко Н. А. – доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Клім-Клімашевська А. – доктор педагогічних наук, професор Природничо-гуманітарного університету в Седльцах, Республіка Польща

Костікова І. І. – доктор педагогічних наук, професор Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди

Радул В. В. – доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Радул О. С. – доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Остенда О. – професор технологічного університету, Катовіца, Польща

Растрюгіна А. М. – доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Рябовол Л. Т. – доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Савченко Л. О. – доктор педагогічних наук, професор Криворізького державного педагогічного університету

Садовий М. І. – доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Шандрук С. І. – доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Друкується за рішенням вченої ради Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (протокол № 10 від 26.04.2021 року)

Статті подано в авторській редакції

© Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, 2021

UDK 378
BBK 81.2(3)
A 34
DOI: 10.36550/2415-7988

Academic notes / Ed. board: V. F. Cherkasov, V. V. Radul, N. S. Savchenko, etc. – Edition 198. Series: Pedagogical Sciences. – Kropyvnytskyi: EPC of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University, 2021. – 308 p.

ISBN 978–7406–57–8
ISSN 2415–7988 (Print)
ISSN 2521–1919 (Online)
ICV 2018 = 77.92

Reviewers: **Oleksyuk O. M.**, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor.

Kuchai O. V., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor.

«Academic Notes. Series: Pedagogical Sciences» is included into the List of Scientific Professional Publications of Ukraine, category «B» (field of knowledge: Education / Pedagogy), Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine № 886 of 02/07/2020.

The collection is registered in the international catalogues of periodicals and database Index Copernicus, Google Scholar, Academic Journals, Research Bible, WorldCat, publications are assigned a DOI digital object ID.

Editorial Board:

Academic editor:

Cherkasov V. F. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State Pedagogical University

Assistant of Academic editor:

Savchenko N. S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State Pedagogical University

Executive Secretary:

Kulikova S. V. – Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer of Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State Pedagogical University

Editorial Board:

Haleta Y. V. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State Pedagogical University

Davidovitch N. – Professor, Ariel University Center of Samaria, Israel

Yezhova O. V. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State Pedagogical University

Szatan E. – Professor University of Gdansk, Poland

Kalinichenko N. A. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State Pedagogical University

Klim-Klimashevska A. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of Natural-humanitarian University of Siedlce, Republic of Poland

Kostikova I. I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Kharkiv National Pedagogical University named after G. S. Skovoroda

Radul O. S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State Pedagogical University

Radul V. V. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State Pedagogical University

Ostenda O. – Professor of University of Technology, Katowice

Rastrygina A. M. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State Pedagogical University

Ryabovol L. T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State Pedagogical University

Savchenko L. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Kryvyi Rih State Pedagogical University

Sadovyi M. I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State Pedagogical University

Shandruk S. I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State Pedagogical University

Published by the resolution of the Academic Council of the
Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University
(Protocol № 10 from 26 april 2021)

© Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University, 2021

УДК 378.147:004.738.5

DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-198-78-82

ВЕРБІВСЬКИЙ Дмитрій Сергійович –

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри комп'ютерних наук та інформаційних технологій
Житомирського державного університету імені Івана Франка
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5238-1189>
e-mail: D_verbovskiy@ukr.net

КАРПЛЮК Світлана Олександрівна –

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент
кафедри комп'ютерних наук та інформаційних технологій
Житомирського державного університету імені Івана Франка
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6988-0531>
e-mail: Aleksa@zu.edu.ua

ФОНАРІЮК Олена Василівна –

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри алгебри та геометрії
Житомирського державного університету імені Івана Франка
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7879-5884>
e-mail: f-ev@i.u

ЦИФРОФА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Масштабне використання інформації і наукових знань, впровадження цифрових технологій в різні сфери життя вимагають оволодіння інформаційними навичками і ціннісного підходу до їх використання. Тому необхідно навчати майбутніх фахівців у закладах вищої освіти не просто навичкам роботи в цифровому середовищі, а й формувати цифрові компетенції, цифрову культуру. В даний час цифрові технології починають використовуватися як засоби комунікації і як засоби навчання, при цьому темпи цифровізації часто випереджають навички користувачів щодо їх освоєння. Тому актуалізується проблема розширення цифрового споживання, формування цифрової культури, необхідної для життя в цифровому суспільстві, на основі певних принципів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблеми формування цифрової компетентності, ефективного використання інформаційних та цифрових технологій у навчанні, підготовки майбутніх фахівців до професійної діяльності засобами цифрових освітніх технологій, займалося багато українських та зарубіжних науковців. Зокрема в дослідженнях таких вітчизняних вчених як Р. Гуревич, А. Гуржій, М. Жалдак, Н. Морзе, О. Спирін розкрито сутність і структуру цифрової компетентності й цифрової культури майбутніх учителів [2; 6]. Дослідження Р. Гуревича, Н. Морзе, О. Співаковського стосуються проблем формування професійних компетентностей майбутніх учителів з використанням цифрових освітніх технологій досліджують [4]. Питання використання цифрових освітніх технологій у вищій освіті відображені у працях В. Бикова, О. Глазунової, М. Шишкіної [1]. Проблемами ефективного використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освітньому процесі в Україні

займаються такі дослідники, як Ю. Жук, Н. Жалдак, М. Шут, С. Литвинова та ін. [2].

Такі науковці як О. Гриценчук, І. Іванюк, О. Кравчина, І. Малицька, О. Овчарук, Н. Сороко, займаючись дослідженням та аналізом досвіду окремих країн Європейського Союзу з питань підготовки і підвищення кваліфікації вчителів у сфері цифрових технологій, охарактеризували стратегію європейської політики щодо використання цифрових технологій в освітньому процесі [5].

Не зважаючи на зацікавленість, яку виявляють науковці до цифрової складової як основного чинника підвищення ефективності та конкурентності сучасного фахівця, проблема формування цифрової компетентності майбутнього педагога професійного навчання не була предметом спеціального наукового дослідження і залишалася практично поза увагою дослідників.

Метою статті є визначення змісту поняття «цифрова компетентність» та аналіз зарубіжного і вітчизняного досвіду її формування у майбутніх педагогів професійної освіти.

Методи дослідження. В процесі науково-дослідницької роботи було застосовано такі теоретичні методи дослідження як аналіз, порівняння, класифікація – з метою вивчення науково-педагогічної та спеціальної літератури для визначення понятійного апарату, виявлення структурних і функціональних компонентів цифрової компетентності особистості, обґрунтування основних положень досліджуваної проблеми.

Виклад основного матеріалу дослідження. В процесі реалізації своєї професійної діяльності сучасний фахівець стикається зі змінами в суспільстві та економіці, що вимагають від нього нового, більш широкого і більш складного набору компетенцій. Зокрема, поширення цифрових пристроїв і особлива увага держави щодо впровадження цифрових технологій у всі сфери

життя вимагають від закладів вищої освіти посиленої уваги щодо формування цифрової компетентності майбутніх фахівців.

Цифрова компетентність – це одна з нових концепцій, яка описує навички, пов’язані з технологіями. В освітньому просторі для опису та характеристики компетентностей фахівця у сфері інформаційних технологій, вченими переважно використовуються такі терміни, як: цифрова компетентність (digital competence) та цифрова грамотність (digital literacy).

Поняття «цифрова грамотність» є більш раннім. Даний термін передбачає здатність людини ефективно виконувати завдання в цифровому середовищі. «Цифрова» означає інформацію, представлену в числовій формі і через електронно-обчислювальні машини, а «грамотність» включає в себе здатність читати й інтерпретувати мультимедіа, відтворювати дані і зображення за допомогою цифрових маніпуляцій, а також оцінювати і застосовувати нові знання, отримані з цифрового середовища.

Цифрові компетенції включають в себе набір здібностей людини, пов’язаних з використанням ІКТ в різних контекстах (робота, дозвілля, навчання) з метою підвищення результативності діяльності [8]. Цифрова компетенція включає в себе: технічні навички використання цифрових технологій; уміння осмислено використовувати цифрові технології для роботи, навчання і в повсякденному житті в цілому в різних видах діяльності; вміння критично оцінювати цифрові технології; мотивацію до участі в цифровій культурі.

Щодо визначення поняття цифрової компетентності в світовій та вітчизняній науково-педагогічній спільноті досі триває дискусія. Серед науковців досить часто до набору одних і тих же характеристик поняття застосовують різні назви – інформаційно-комунікаційна компетентність, інформаційно-цифрова компетентність, цифрова компетентність. Підтримка формування та розвитку умінь людини застосовувати сучасні ІКТ в професійній діяльності стала пріоритетом багатьох міжнародних організацій, великих корпорацій та проєктів, а саме: Європейський фонд освіти (ЄФО), Організація Об’єднаних Націй із питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО), Європейська сертифікація комп’ютерних користувачів (ECDL), Корпорація Майкрософт (MICROSOFT), Корпорація «Integrated Electronics» (INTEL) та ін. Вперше поняття цифрової компетентності офіційно було використано та означено в міжнародних документах, зокрема рекомендаціях і дослідженнях експертів країн Європейського Союзу. У 2013 році Об’єднаний дослідницький центр (ОДЦ) Європейської Комісії започаткував науковий проєкт, що передбачав розробку та оприлюднення системи цифрової компетентності громадян DigComp. За результатами роботи даного проєкту у 2016 році було створено та опубліковано Рамку цифрової компетентності 2.0 (DigComp 2.0: The Digital Competence Framework for

Citizens). У 2017 році було представлено оновлену Рамку – DigComp 2.1: The Digital Competence Framework for Citizens with eight proficiency levels and examples of use [9]. Згідно з якою система цифрової компетентності громадян побудована в п’яти вимірах:

Області компетентності, визначені як частини цифрової компетентності.

Дескриптори компетентності та назви, що відповідають областям.

Рівні оволодіння кожною компетентністю.

Знання, вміння та ставлення, що стосуються кожної компетентності.

Приклади використання, застосування компетентності для різних цілей.

У розробленому документі (DigComp 2.1) описується вісім рівнів майстерності оволодіння кожною галуззю цифрової компетентності за чотирма узагальненими рівнями [9].

Існують різні рівні для вимірювання цифрової компетентності у громадян, що передбачають визначення відповідності умовам навчання та праці. Відтак європейська мережа EUROPASS пропонує дотримуватися таких стандартів цифрової компетентності, ключовими складовими якої є: управління інформацією (information management); співробітництво (collaboration); комунікація (communication); контент та знання (creation of content and knowledge); етика й відповідальність (ethics and responsibility); оцінювання та вирішення проблем (evaluation and problem-solving); технічне оперування (technical operation) [9].

3 березня 2021 року Кабінет Міністрів України схвалив Концепцію розвитку цифрових компетентностей до 2025 року, реалізація якої дозволить громадянам підвищити конкурентоспроможність на ринку праці, надасть можливості для безперервного навчання, подарує комфорт проживання в цифровій країні, підвищить рівень доступності до державних послуг, зменшить ризики небезпек під час користування Інтернетом [3].

Відтак важливо, щоб і сучасні педагоги були компетентними в цифрових технологіях, пов’язаних з їх професійною діяльністю. Оскільки професійна (професійно-технічна) освіта є складовою системи освіти України, питання формування цифрової компетентності є актуальним і для педагогів даної галузі й для професійного навчання в цілому. Професійна (професійно-технічна) освіта – це система заходів педагогічного та організаційно-управлінського характеру, що сприяють оволодінню знаннями, уміннями і навичками в певній галузі професійної діяльності, розвитку професійної компетентності, вихованню загальної та професійної культури. Професійне (професійно-технічне) навчання передбачає формування професійної компетентності відповідно до стандартів професії певної галузі, що забезпечує конкурентоздатність особи на ринку праці, її мобільність, перспективу кар’єрного зростання впродовж життя.

Професійний стандарт педагога професійного навчання, затверджений Мінекономіки України, визначає його як того, що організовує та здійснює педагогічну діяльність в закладі професійної (професійно-технічної) освіти. Він призначається для роботи на посаді викладача, майстра та інструктора виробничого навчання, асистента, молодшого наукового співробітника (наукового співробітника), методиста. Згідно з Національним класифікатором України ДК 003:2010 «Класифікатор професій» професійна назва робіт «Педагог професійного навчання» (код КП 3340) належить до фахівців в галузі освіти.

Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти передбачає наявність у майбутніх педагогів професійної освіти інформаційно-цифрової компетентності, яка включає в себе наступне:

здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, уміння здійснювати пошук інформації, систематизувати її та критично аналізувати, використовувати в професійній діяльності;

здатність ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси;

здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі [7].

Як фахівець сучасний педагог повинен прагнути до постійного професійного зростання, вивчаючи і застосовуючи підходи, що стали можливими завдяки інформаційним технологіям, активно беручи участь в соціальних мережових спільнотах.

Проведений аналіз законодавчої бази в галузі професійної освіти та цифровізації суспільства дав можливість визначити цифрову компетентність сучасного педагога професійного навчання як здатність особистості просувати цифрові технології для розширення прав і можливостей учнів, поліпшення викладання і навчання; допомоги колегам у вивченні, оволодінні навичками використання і адаптації нових цифрових ресурсів та інструментів для навчання. Як громадянин цифрового суспільства педагог повинен сприяти розвитку цифрових компетентностей учнів, в тому числі формувати культуру звернення до онлайн-ресурсів, цифрову грамотність; контролювати роботу учнів з цифровими інструментами в межах дотримання принципів цифрової безпеки, правових та етичних норм. На сучасного педагога покладається завдання розробки авторських навчально-методичних матеріалів, що відповідають викликам реального часу, конструювання освітнього середовища, що дозволяє вибудовувати індивідуальні освітні траєкторії, що в свою чергу вимагає впевненого володіння принципами педагогічного дизайну. Педагог-фасилітатор сприяє формуванню культури навчання, при якій учні приймають на себе відповідальність за своє навчання, керують використанням технологій і стратегій навчання на

цифрових платформах, у віртуальних середовищах і в реальній навчальній взаємодії, створює навчальні ситуації, які стимулюють і мотивують учнів до участі в проєктній діяльності, заохочує творче самовираження учнів. Цифрові інструменти надають можливість педагогу стати аналітиком, використовувати технології при оцінці освітніх результатів, комбінуючи різні стратегії оцінювання з метою забезпечення своєчасного зворотного зв'язку та індивідуалізації навчання; використовувати результати оцінювання як інструмент комунікації з учасниками освітнього процесу.

Отже, в умовах сучасних викликів та швидкого розвитку інформаційних технологій перед системою освіти постає важливе питання підготовки громадян до життя та діяльності в цифровому світі. Відтак актуальності набуває проблема формування цифрової компетентності бакалавра професійної освіти, який повинен бути готовим до реалізації нових ідей та ефективного використання цифрових технологій.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розробок. Зростання ролі ІКТ в освіті та повсякденному житті людини потребує формування цифрової компетентності. Цей процес передбачає чітке усвідомлення складових та характеристик даної категорії, розробку та впровадження інноваційних форм, методів та засобів формування та подальшому розвитку цифрової компетентності. Робота європейських науковців по створенню Рамки цифрової компетентності для громадян та Рамки цифрової компетентності для освітян є вкрай важливою для сучасного інформаційного суспільства та галузі освіти зокрема, оскільки дала змогу створити спільну мову, наукову термінологію та освітні стандарти. Значна кількість країн використовує їх для розробки стратегії формування цифрових навичок, створення та вдосконалення навчальних програм, розвитку цифрової компетентності вчителів і забезпечення можливостей працевлаштування. В ході проведеного дослідження: розкрито термінологічно-понятійний апарат дослідження; проаналізовано психологічну, педагогічну, методичну літературу з проблем формування цифрової компетентності сучасного фахівця; проаналізовано особливості формування цифрової компетентності у майбутніх педагогів професійного навчання; визначено основні компоненти цифрової компетентності. Подальшого дослідження потребують форми, методи та засоби формування цифрової компетентності у майбутніх педагогів професійного навчання.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Биков В., Лещенко М. Цифрова гуманістична педагогіка відкритої освіти. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2016. № 4. С. 115–130. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tipuss_2016_4_13 (дата звернення 05.04.2021).
2. Жалдак М.І., Рамський Ю.С., Рафальська М.В. Модель системи соціально-професійних компетентностей вчителя інформатики. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія*

2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання. 2009. № 7. с. 3-10. URL: <https://sj.npu.edu.ua/index.php/kosn/article/view/409> (дата звернення 05.04.2021).

3. Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації: розпорядження від 03 бер. 2012 р. №167-р / М-во цифрової трансформації. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2012-%D1%80#Text> (дата звернення 05.04.2021).

4. Морзе Н.В., Кочарян А.Б. Модель стандарту ІКТ-компетентності викладачів університету в контексті підвищення якості освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2014. № 43. Вип. 5. С. 27–39. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/33688365.pdf> (дата звернення 05.04.2021).

5. Овчарук О.В., Гриценчук О.О., Іванюк І.В., Кравчина О.С., Малицька І.Д., Сороко Н.В. Європейський досвід розвитку цифрової компетентності вчителя в контексті сучасних освітніх реформ. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2018. 3 (65). С. 316–336. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itl/issue/view/94> (дата звернення 05.04.2021).

6. Спирін О.М. Інформаційно-комунікаційні та інформаційні компетентності як компоненти системи професійно-спеціалізованих компетентностей вчителя інформатики. *Інформаційні технології і засоби навчання*. №5 (13). 2009. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itl/article/download/183/169> (дата звернення 05.04.2021).

7. Стандарт вищої освіти України за спеціальність 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» галузі знань 01«Освіта/Педагогіка» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти від 21 лист. 2019 р. / М-во освіти і науки України. URL:<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/11/22/2019-11-22-015-B.pdf> (дата звернення 05.04.2021).

8. Vuorikari R., Punie Y., Carretero S., Van den Brande L. *DigComp 2.0 : The Digital Competence Framework for Citizens. Update Phase 1: The Conceptual Reference Model. Luxembourg : Publication Office of the European Union*. 2016. Vol. 44. Doi:10.2791/11517.

9. Redecker C. *European Framework for the Digital Competence of Educators : Luxembourg : Publications Office of the European Union*. 2017. Vol. 95. Doi: 10.2760/159770.

REFERENCES

1. Bykov, V., & Leshchenko, M. (2016). *Tsyfrova humanistychna pedahohika vidkrytoi osvity*. [Digital humanistic pedagogy of open education].

2. Zhaldak, M.I., & Ramskyi, Yu.S., & Rafalska, M.V. (2009) *Model systemy sotsialno-profesiinykh kompetentnostei vchytelia informatyky*. [Model of the system of socio-professional competencies of a computer science teacher]. Kyiv.

3. *Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku tsyfrovyykh kompetentnostei ta zatverdzhennia planu zakhodiv z yii realizatsii: rozporiadzhennia №167-r*. (2012) [On approval of the Concept of development of digital competencies and approval of the action plan for its implementation: order №167-r]. Kyiv.

4. Morze, N.V., & Kocharian, A.B. (2014) *Model standartu IKT-kompetentnosti vykladachiv universytetu v konteksti pidvyshchennia yakosti osvity*. [Model of the standard of information competence of university teachers in the context of improving the quality of education].

5. Ovcharuk, O.V., & Hrytsenchuk, O.O., & Ivaniuk, I.V., & Kravchyna, O.Ye., & Malyska, I.D., & Soroko, N.V. (2018) *Yevropeyskyi dosvid rozvytku tsyfrovoyi*

kompetentnosti vchytelia v konteksti suchasnykh osvitynikh reform. [European experience in the development of digital competence of teachers in the context of modern educational reforms].

6. Spirin, O.M. (2009) *Informatsiino-komunikatsiini ta informatychni kompetentnosti yak komponenty systemy profesiino-spetsializovanykh kompetentnostei vchytelia informatyky*. [Information-communication and information competencies as components of the system of professionally-specialized competencies of a computer science teacher].

7. *Standart vyshchoi osvity Ukrainy za spetsialnist 015 «Profesiina osvita (za spetsializatsiyami)» haluzi znan 01«Osvita/Pedahohika» dlia pershoho (bakalavrskoho) rivenia vyshchoi osvity*. (2019) [Standard of higher education of Ukraine for specialty 015 «Professional education (by specializations)» in the field of knowledge 01 «Education / Pedagogy» for the first (bachelor's) level of higher education].

8. Vuorikari, R., & Punie, Y., & Carretero, S., & Van den Brande, L. (2016). *DigComp 2.0: The Digital Competence Framework for Citizens. Update Phase 1: The Conceptual Reference Model*. Luxembourg.

9. Redecker, C. (2017). *European Framework for the Digital Competence of Educators*. Luxembourg.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ВЕРБІВСЬКИЙ Дмитрій Сергійович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри комп'ютерних наук та інформаційних технологій Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Наукові інтереси: теоретико-методичні засади проєктування і використання електронного освітнього середовища підготовки бакалаврів математики.

КАРПЛЮК Світлана Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри комп'ютерних наук та інформаційних технологій Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Наукові інтереси: застосування інформаційно-аналітичних Web-орієнтованих систем в процесі управління освітнім процесом структурних підрозділів закладів вищої освіти, використання сучасних педагогічних програмних засобів навчання у професійній діяльності майбутніх фахівців.

ФОНАРЮК Олена Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри алгебри та геометрії Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Наукові інтереси: підготовка майбутніх учителів математики до конструктивно-проєктувальної діяльності.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

VERBIVSKYI Dmytrii Serhiiovych – Candidate of Pedagogical Sciences, Ph.D., Associate Professor Department of Computer Science and Information Technology Zhytomyr Ivan Franko State University.

Circle of research interests: theoretical and methodological principles of design and use of electronic educational environment for the preparation of bachelors of mathematics.

KARPLIUK Svitlana Oleksandrivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Ph.D., Associate Professor Department of Computer Science and Information Technology Zhytomyr Ivan Franko State University.

Circle of research interests: the use of information-analytical Web-oriented systems in the process of managing the educational process of structural units of higher education institutions, the use of modern pedagogical software training tools in the professional activities of future professionals.

FONARIUK Olena Vasylivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Ph.D., Associate Professor Department of Algebra and Geometry Zhytomyr Ivan Franko State University.

Circle of research interests: preparation of future mathematics teachers for constructive and design activities.

Стаття надійшла до редакції 17.04.2021 р.

УДК 378.011.3-051:373.2

DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-198-82-87

ГАВРИЛЕНКО Ольга Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов Центральноукраїнського національного технічного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4653-8183>
e-mail: olga_kr@i.ua

ГОЛОВКО Ірина Олексіївна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри іноземних мов Центральноукраїнського національного технічного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6690-4043>
e-mail: irinagolovko873@gmail.com

ЗМІСТ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ЗВО

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Кінець ХХ- початок ХХІ століття характеризуються кардинальними змінами в науці, суспільстві, освіті. До них, насамперед відноситься глобалізація світової економіки, виникнення світового інформаційного простору. Особливо прискорено зростає роль знань, новітніх технологій, які суттєво впливають на біосоціальну природу людини. За роки незалежності Україна орієнтується на Європу. Це накладає відбиток на формування особистості ХХІ ст. Володіння іноземними мовами стає однією з визначальних умов особистісного та професійного становлення майбутнього конкурентоздатного фахівці. Крім цього знання мов є переконливою умовою формування особистісних, культурних та професійних особливостей студентів закладів вищої освіти. Вивчення іноземних мов є викликом сучасного суспільства і потребує розвитку лінгвістичних, психолого-педагогічних і суміжних наук. Комунікативний підхід тут є визначальним, який зумовлює розв'язання практичних завдань вивчення іноземних мов. Зокрема, це полягає в оволодінні іноземним спілкуванням засобами формування і розвитку комунікативної компетенції, що також сприяє розвитку особистості.

Особливою проблемою є усвідомлення майбутніми фахівцями, суб'єктами навчання: необхідності принципів суспільних трансформацій; відмови від давно вичерпаної можливості теорій екстенсивного розвитку виробництва, освіти. Обґрунтувати ці зміни означає адекватно відповісти сучасному виклику глобалізації, що пов'язано з інформаційно-комунікаційною революцією. Такий підхід викликає необхідність вдосконалення освітніх та виробничих технологій, спонукає дослідників різних галузей та наукових шкіл переосмислити сучасні виклики нової епохи.

З огляду на визначені завдання висувуються підвищенні вимоги до підходів формування

змістового та організаційно-методичного наповнення професійної підготовки майбутніх фахівців, переосмислення основних ідей компетентнісного підходу у навчанні іноземних мов для формування конкурентоспроможного спеціаліста. В цьому зв'язку професійно спрямована іноземна компетентність забезпечує студентам можливість працювати з оригінальною літературою відповідної галузі, розуміти зміст прочитаного, знайти необхідну інформацію, спілкуватися з іноземними колегами на професійну тематику. Формування навичок діалогічного та монологічного мовлення професійного спрямування відбувається на різних рівнях згідно змісту програмного матеріалу. Безумовно професійно спрямована іноземна компетентність передбачає формування й інших видів усного та писемного спілкування, перекладу на рідну мову і навпаки. Важлива роль належить умінням ведення ділової документації, листування іноземною мовою згідно норм Державного стандарту. Особливе місце відводиться формуванню навичок двостороннього перекладу, ефективному використанню засобів інформаційних технологій, вивченню лексики професійного спрямування, граматичних конструкцій для передачі ділового, публіцистичного або наукового стилів. Окремлене відповідає вимогам Закону України «Про вищу освіту», де вища освіта України визначена як цілісна множина систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетенцій відповідної галузі знань за певною кваліфікацією [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми теоретичних та методичних принципів формування іноземної комунікативної компетентності досліджувались О.Білоус, Н.Гальська, О.Коваленко, С.Куца, Г.Лозанова, Л.Морська, З.Никитенко, М.Скуратівська та ін.